

יום שני, ג' באדר תשפ"ה, 03.03.2025

קול קורא - נתיב מורים שותפי פיתוח

נתיב מורים שותפי פיתוח (נש"ף) הינו מסלול לימודים ייחודי שפותח באגף א' לפיתוח פדגוגי במזכירות הפדגוגית בשיתוף עם אגף א' חינוך על יסודי במינהל הפדגוגי. מסלול זה מזמין את בתי הספר וצוותי ההוראה שמעוניינים בכך לעצב תוכנית לימודים לבגרות המשקפת את רוחו וערכיו של בית הספר ומותאמת לתוכנית הלימודים של המקצוע.

בקול הקורא הנוכחי אנחנו מזמינים בתי ספר המעוניינים בכך, לקראת שנת הלימודים תשפ"ו, לפתח ולהציע תוכניות הוראה והערכה עצמאיות על פי עקרונות תוכנית נש"ף שיפורטו להלן. במקביל, מבקש קול קורא זה לבצע הסדרה וליצור שפה משותפת בין כלל תוכניות נש"ף אשר כבר פועלות במסגרת נתיב זה.

במסמך זה השתדלנו לשלב פנייה בלשון זכר ונקבה, המסמך כמובן מיועד לכולן ולכולם.

עקרונות הנתיב:

א. מונחים מרכזיים: נתיב שותפי פיתוח (נש"ף) מאגד בתוכו את כלל הנתיבים הייחודיים הוותיקים (כגון "חלוצי הערכה", "תמ"ר" ועוד) שפועלים תחת קורת הגג של המזכירות הפדגוגית ומשנת תשפ"ו כולם יפעלו תחת הגדרות פדגוגיות אחידות במסגרת "נתיב שותפי פיתוח". הנתיב הדיגיטלי ממיר הבגרות **אינו חלק** מנתיב שותפי פיתוח.

ב. תכנית הלימודים: תוכנית נש"ף הינה תוכנית למידה בפיתוח עצמאי תוך שמירה על קווים מנחים מתוך תוכנית הלימודים הרשמית בתחום הדעת. התוכנית צריכה לעמוד בכמה עקרונות מרכזיים:

- התאמה לתוכנית הלימודים הרשמית – יש לוודא כי תכנית נש"ף תכלול כ-75% מהתכנים הנלמדים בתוכנית הרשמית (כולל ה-30%). יש לשים לב שתכנים אלה נלמדים על פי משקלם היחסי בתוכנית הרשמית.
- התכנים הנוספים (25%) יקבעו על ידי בית הספר בהתאם לרוחו, נטייתו וערכיו.
- ייחודיות מול התוכנית הרשמית – תוכנית נש"ף צריכה לכלול מרכיבים של העמקה בחומר הנלמד, הרחבה, גיוון וחקר, ועליה להקנות מיומנויות למידה דיסציפלינריות וכלליות (כמו חשיבה מסדר גבוה, חשיבה יצירתית, עבודת צוות, השוואה). נדרש לכלול בה דרכי הערכה ייחודיות ומגוונות והיא צריכה לשלב בין ידע, מיומנויות ועיסוק בשאלות ערכיות, תוך מתן דגש להבנה, משמעות ורלוונטיות לעולמו של התלמיד. דגש מיוחד בתוכנית צריך להינתן להיבטים של הקניית מיומנויות לפיתוח לומד עצמאי.

ג. **המורה ובית הספר:** תוכנית נש"ף מאפשרת לבתי הספר לפתח באופן עצמאי תכנית הוראה והערכה לבגרות וצוותי ההוראה שמלמדים בתוכנית ממלאים תפקיד מרכזי בתכנון, ביישום ובהובלה שלה. התוכנית מאפשרת לקבוצת איכות של מורות ומורים מקרב בית הספר להביא לידי ביטוי רוח של יצירתיות, יזמות ומימוש החזון של בית הספר.

הדרישות והתנאים לפיתוח והפעלת התוכנית על ידי בית ספר הן:

- פיתוח צוותי - תוכנית נש"ף תפותח על ידי צוות מורים מתוך בית הספר, אשר יגדיר יחד את מטרת התוכנית, תכניה, והאופן שבו תיושם בכיתות. בית הספר וצוות המורים יוכלו לפתח תוכנית נש"ף רק לאחר שצברו ניסיון בהוראה ובהגשה לבחינת בגרות במסלול הרגיל.

- דיווח על המורים המלמדים - בעת פתיחת הבקשה להפעלת התוכנית, יש לדווח מי מהמורים או המורות בבית הספר צפוי ללמד בכיתות במהלך שנת הלימודים.

דרישות מצוות המורים שמפתח ומלמד את התוכנית:

- כישורים אקדמיים ורישוי: כדי לפתח תוכנית נש"ף יש להיות בעל תואר ורישיון הוראה בתחום הדעת שבו מתמקדת התוכנית.

- ניסיון מקצועי: נדרש ניסיון של לפחות שלוש שנים בהוראה ובהגשה לבגרות בתחום הדעת הרלוונטי על מנת ללמד בתוכנית.

- הכשרה מקצועית: נדרשת השתתפות בהשתלמות מפמ"ר אחת לפחות במהלך השנתיים שקדמו להגשת הבקשה על מנת ללמד בתוכנית.

- מחויבות לפיתוח מקצועי מתמשך: המורים המשתתפים בתוכנית נש"ף מחוייבים בתהליך של פיתוח מקצועי ייעודי. מומלץ להזמין הדרכת נש"ף במערכת הגפ"ן על מנת לטייב את ההוראה בנתיב.

ד. תחולת האישור:

1. אישור התוכנית הינו **לשני מחזורי למידה**, והאישור תקף רק לשני מחזורים אלו (לדוגמה: אם בית הספר קיבל אישור בשנת הלימודים תשפ"ה למורה מסויים הרי שהאישור יהיה בתוקף למחזור שיתחיל את לימודיו בשנת תשפ"ו ולמחזור שיתחיל את לימודיו בשנת תשפ"ז).

2. בשנה שבה מתחיל המחזור השני את לימודיו ניתן להגיש בקשה חדשה לאישור או לעדכון התוכנית, לטובת המשך הפעלת התוכנית בשני מחזורים נוספים. ללא קבלת אישור מחדש לא ניתן יהיה לצרף כיתות ותלמידים חדשים לתוכנית זו. במידה ויחול שינוי בתוכנית הלימודים ו/או במצבת המורים, תוך כדי שנות הלמידה של המחזורים שאושרו, בית הספר נדרש לעדכן על כך את המפמ"ר ולקבל את אישורו מחדש.

ה. **בינה מלאכותית:** התוכנית צריכה לשלב התייחסות לסוגיות של בינה מלאכותית, הן כאמצעי לקידום למידה מתקדמת וחדשנית, והן כמענה לאתגרים של למידה עצמאית ומקורית בעידן שבו הבינה המלאכותית משנה את פני הידע והלמידה.

ו. תלמיד יוכל ללמוד במהלך שנות לימודיו בבית הספר לכל היותר **שתי תוכניות נש"ף**. במקרים בהם בית הספר מעוניין ביותר משתי תוכניות נש"ף לתלמיד, יש להגיש מכתב בקשה מנומק לוועדת חריגים. את המכתב יש לצרף בעת פתיחת הפנייה החדשה.

תהליך פתיחת פניה וקבלת האישור להשתתפות בתוכנית נש"ף:

א. **ניהול כל תוכניות נש"ף עבר למערכת ניהול הבגרויות:** לקראת שנת הלימודים תשפ"ו יתבצע מעבר של כל תהליך ניהול הבקשות והאישורים של תוכניות נש"ף למערכת ניהול הבגרויות. גם האפשרות לשבץ בהמשך תלמידים בתוכנית, ואחר כך גם לדווח בעבורם ציונים במערכת השילובית תלויה בקבלת אישור לבקשה שנפתחה במערכת ניהול הבגרויות. בשלב זה נדרשת פתיחת פניה במערכת עבור כל התוכניות החדשות שעדיין לא אושרו ובהמשך גם עבור אלה שכבר אושרו¹.

ב. להלן פירוט תהליך פתיחת הפניה במערכת הבגרויות:

פתיחת פניה - מנהל בית הספר או מי שהוסמך מטעמו יפתח פניה במערכת ניהול הבגרויות בלשונית – "אוכלוסיות".

עם פתיחת הפניה ובחירת המקצוע הרלוונטי, יתבצע תהליך אוטומטי של בדיקת ארבעה מדדים:

1. מדד טוהר הבחינות - צבע בית הספר (אדום, צהוב, ירוק).
2. מספר אירועי השק"ד שהתקיימו במקצוע הרלוונטי בבית הספר בשלוש השנים האחרונות.
3. מצב ההכרה בציונים השנתיים של בית ספר.
4. רמת הליווי של בית הספר.

במידה ואחד המדדים הללו ימצא לא תקין, לא יתאפשר לבית הספר לפתוח פניה בשנת הלימודים הנוכחית. בית הספר יקבל עדכון על כך במערכת ניהול הבגרויות.

מסמכים מנהלתיים - במידה ואושר לבית ספר להמשיך בתהליך, יתבקש מנהל בית הספר להעלות הצהרה על מעורבותו בתהליך. הוא גם יתבקש בשלב הזה לצרף לפניה המלצה של

¹ מסמך זה מתאר את אופן פתיחת פניה לתוכנית נש"ף חדשה במערכת הבגרויות. במסמך נוסף שנפרסם בקרוב נגדיר את לוח הזמנים שנוגע גם להעלאת תוכניות שכבר אושרו.

המפקח על בית הספר. שני המסמכים מופיעים במערכת ניהול הבגרויות וניתן להיכנס אליהם גם בקישורים פה ([הצהרת מנהל](#), [המלצת מפקח](#)).

מתווה פדגוגי ראשוני - בשלב זה יתבקש המנהל להעלות את המתווה הפדגוגי הראשוני שנועד לתאר באופן כללי את התוכנית המבוקשת. במסמך נדרש גם לתת פרטים על המורה/ים שילמד בתוכנית בשנה הבאה וכן על מספר הכיתות המשוער. גם מסמך זה מופיע במערכת הבגרויות ([ובקישור פה](#)) וגם אותו יש למלא ולהעלות למערכת.

התייחסות המפמ"ר - המפמ"ר וצוות המדריכים יבחנו את הבקשה ואת המתווה של בית הספר ויחזירו תשובה במערכת הבגרויות. הבקשה יכולה להידחות או שידרשו תיקונים בבקשה המקורית.

בית ספר יוכל להעלות קובץ מתוקן במערכת ובמידה והוא יאושר על ידי המפמ"ר, יידרש המנהל בשבועות שלאחר מכן, להעלות מתווה פדגוגי מקיף וסופי. במידה וידרשו גם במתווה זה תיקונים יוכל המנהל להעלות מחדש למערכת את המתווה הסופי המתוקן.

קבלת אישור סופי וערעורים - לאחר בחינת המתווה הסופי שהוגש על ידי בית הספר יקבל בית הספר במערכת ניהול הבגרויות תשובה סופית על בקשתו.

במידה ותדחה בקשתו של בית הספר תינתן לו האפשרות לערער על החלטת המפמ"ר בפני ועדת חריגים שתכלול את נציגי האגף העל יסודי ונציגי המזכירות הפדגוגית.

לוח הזמנים להצטרפות לנתיב שותפי פיתוח:

בשלב זה, האפשרות לפתיחת פניה במערכת ניהול הבגרויות עדיין חסומה והדבר משפיע כמובן על לוח הזמנים להצטרפות לתוכנית. בשבועות הקרובים, עם פתיחת המערכת לדיווח, תשלח הזדעה על כך לבתי הספר ונעדכן על לוחות הזמנים להצטרפות לנתיב. בתי ספר שמעוניינים בכך, יכולים להיערך כבר עתה עם כל המסמכים שנדרשים לשם פתיחת הפניה במערכת ([הצהרת מנהל](#), [המלצת מפקח](#), מתווה פדגוגי ראשוני).

מסמך נוסף שיפרט את אופן פתיחת קבוצות הלימוד, שיוך המורה שאושר, תהליך הבקרה על התוכנית ודיווח הציונים, ישלח לבתי הספר שיתקבלו לתוכנית לקראת שנת הלימודים תשפ"ו.

בברכה ובהצלחה רבה!

יובל אוליבסטון

סגן יו"ר המזה"פ ומנהל אגף א' לפיתוח פדגוגי

העתקים

- ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
- דוד גל, מנהל אגף בכיר בחינות
- אלה מוזס, מנהלת אגף א' חינוך על יסודי
- המזכירות הפדגוגית – מנהלי אגפים ומפמרי"ם
- סמדר אופיר, מפקחת ממונה, אגף א' חינוך על יסודי
- קרן דדיה, מפקחת ממונה, חדשנות פדגוגית והערכה חלופית
- אבישי זינגר, מדריך ארצי תוכניות נש"ף